

**Rondane-Dovre
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Norsk Villreinsenter Nord
Hjerkinnhusvegen 33
2661 Hjerkin

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 911 61 458
sfinpost@statsforvalteren.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/rondane-dovre>

Torstein Øiom

Saksbehandler Trond Stensby

Vår ref. 2021/7711-2
PRIMÆRKLASSERING

Deres ref.

Dato 12.07.2021

Grimsdalen LVO - søknad om metallsøk - avslag

Vedtak

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 får Torstein Øiom avslag på sin søknad om dispensasjon fra verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde § 3 pkt. 1.1, om metallsøk og graving i Grimsdalen landskapsvernområde.

Søknaden er i strid med vernformålet for Grimsdalen landskapsvernområde, og vilkårene for å kunne gi dispensasjon er ikke til stede.

Avslaget begrunnes også ut fra naturmangfoldloven § 9 om «føre-var»-prinsippet av hensyn til naturtypelokaliteten Storberget øst, id. BN00042449, Kalrike områder i fjell.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Dokumenter i saken

Søknad fra Torstein Øiom, e-poster datert 06.07.21; 07.07.21 og 09.07.21.
Tillatelse fra Statskog SF, e-post datert 07.07.21.

Saksopplysninger

Torstein Øiom skrev i e-post datert 06.07.21 til Statskog SF.
«Viser til nylig telefonsamtale om metallsøking i Grimsdalen.

Jeg er medlem i Norges Metallsøker Forening (<https://nmf.nu/>) og følger foreningens retningslinjer, og selvfølgelig Lov om kulturminner.

Ber om tillatelse til å lete på G.nr. 86, B.nr. 1 (nærmere bestemt Pundarvangen).

Jeg vil også avklare med Rondane og Dovre nasjonalparkstyre.

Håper på positivt svar.»

**Nasjonalpark
Naturreservat**

Dovre, Rondane
Flakktjørna, Grimsdalsmyrene, Hemmeldalen, Hovdsjømyrene, Kattuglehøi, Mesætermyre, Myldingi, Veslehjerkinnjønnin

Landskapsvernområde Døralen, Frydalen, Grimsdalen, Vesle Hjerkin

Statskog SF skrev i e-post datert 07.07.21 til Torstein Øiom:
«Viser til forespørsel i e-post av 06.07.2021.

Statskog SF gir med dette tillatelse til metallsøk ved Pundarvangen i Grimsdalen på GBNR 86/1 i Dovre kommune.

Forutsetter som du selv skriver at retningslinjer til Norges Metallsøker Forening følges og at det gjøres en avklaring med vernemyndighetene før søk foretas.

Videre vil vi forutsette at om du skal søke på areal som er bortfestet (jorder etc.) avklares tillatelse til dette med leietaker.

Dovre fjellstyre som utfører oppsyn i området er satt på kopi slik at de er orientert.

Ber om at du melder ifra til oss også om du gjør noen interessante funn.»

Torstein Øiom skrev i e-post datert 07.07.21 til sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre:

«Viser til nylig telefonsamtale om metallsøking i Grimsdalen, nærmere bestemt Pundarvangen.

Som nevnt på telefonen har jeg fått tillatelse av Statskog (se under), men under forutsetning om at dette avklares med dere.

*Jeg håper å kunne gjøre søk på Pundarvangen, og ved interessante utslag/treff vil jeg lage små hull (ca. 15 *15 cm, maks 30 cm dypt. Alle hull vil bli tettet pent. Jeg vil dermed ikke grave ev. større gjenstander, kun mindre ting som forhåpentlig kan fortelle om den aktiviteten som har foregått der. Det jeg ev. finner tilhører grunneier og jeg vil informere både Statskog og dere om alt jeg finner.*

Jeg setter pris på om dere vil vurdere om det er greit at jeg leter på Pundarvangen, og om jeg ev. må sende inn en mer formell søknad.»

Sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre skrev i e-post datert 09.07.21:

«Viser til din henvendelse i epost under datert 7.juli 2021.

Sekretariatet har vurdert at den aktiviteten du ønsker å gjennomføre er søknadspliktig. Vi legger følgende til grunn for denne vurderingen:

§ 2 i verneforskriften

Formålet med opprettelsen av Grimsdalen landskapsvernområde er å:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,

§ 3 i verneforskriften – vernebestemmelser Landskapet

- Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Med de unntak som følger av forskriftens punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som ... graving og påfylling av masse, ... uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, ... Opplistingen er ikke uttømmende.

§ 4. Generelle dispensasjonsbestemmelser (er avløst av naturmangfoldloven § 48)
Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene når formålet med vernet krever det, for vitenskapelige undersøkelser, for arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning, eller i andre særlige tilfeller når dette ikke strider mot formålet med vernet

I retningslinjene våre (forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane) står det på s. 59:

«I Grimsdalen, Dørålen og Frydalen utgjør kulturminner en del av landskapets egenart. Det er imidlertid ikke bestemmelser i verneforskriftene som omhandler kulturminner spesielt. Kulturminnene her skal forvaltes gjennom kulturminneloven»

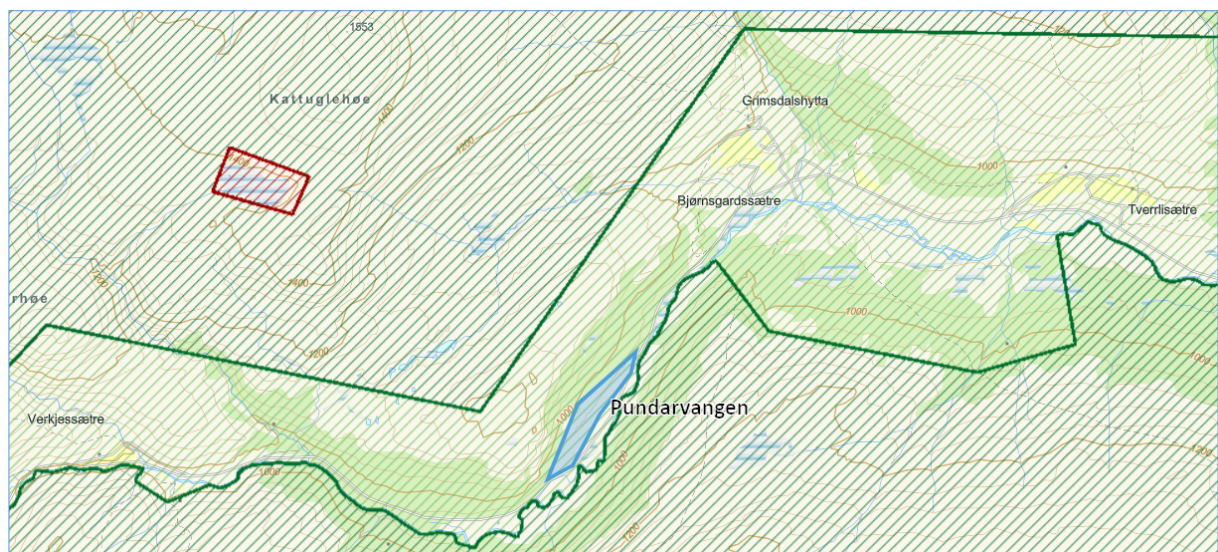
Vi anser det derfor nødvendig å være i dialog med fylkeskommunen i denne saken. Din oversendte epost kan betraktes som en søknad som vi kan behandle – dersom du ønsker det. Forstod på deg at du er i Dovre området i et begrenset tidsrom (ut neste uke). Ønsker du likevel at vi skal behandle dette som en søknad ber jeg om at du bekrefter dette...»

Torstein Øiom skrev i e-post datert 09.07.21:
«Takk for tilbakemelding.

Jeg blir her til og med tirsdag i kommende uke og kommer tidligst tilbake hit i september/oktober.

Setter pris på om dere vil behandle forrige epost som en søknad.»

Pundarvangen ligger i Grimsdalen landskapsvernområde, som vist i kartutsnitt i figur 1.

Figur 1. Kartutsnitt, Pundarvangen i Grimsdalen landskapsvernområde.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77..

I medhold av vedtak i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre den 25. september 2015 er myndighet til å treffe vedtak i alle saker som gjelder søknad om tillatelse etter verneforskriftenes spesifiserte dispensasjonsbestemmelser, samt kurante saker etter naturmangfoldlovens § 48, delegert til nasjonalparkforvalter/sekretariat. Dette inkluderer eksempelvis saker som omhandler motorferdsel både på snødekt mark og barmark, organisert ferdsel, og ferdsel med hest, sykkel eller hundespann.

Verneformål – forskrift

Grimsdalen landskapsvernområde

§ 2 Formål

Formålet med opprettelsen av Grimsdalen landskapsvernområde er å:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og **kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart**,
- ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,
- sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen,
- ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3 Vernebestemmelser

1. Landskapet

1.1. Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Med de unntak som følger av forskriftens punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som ... graving og påfylling av masse, ... uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, Opplistingen er ikke uttømmende.

Forvaltningsplan

s. 59:

«I Grimsdalen, Dørålen og Frydalen utgjør kulturminner en del av landskapets egenart. Det er imidlertid ikke bestemmelser i verneforskriftene som omhandler kulturminner spesielt. Kulturminnene her skal forvaltes gjennom kulturminneloven»

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven § 48 stiller svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men åpner for tiltak som «ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig». Begge vilkår må være oppfylt. Unntak kan også vurderes «dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig». Dispensasjon må heller ikke gis om vilkåra er oppfylt. Skjønn og instruks fra overordnede myndigheter spiller også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfelle som ikke ble vurdert på vernetidspunktet

Saken må i tillegg til vurdering etter verneforskrift og forvaltningsplan også vurderes etter naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmfør § 7.

Presedens

I brev fra Miljødirektoratet, datert 02.03.15 heter det bl.a.:

Presedensvurderingen bør være så konkret som mulig. Presedensfaren skal være reell og ikke hypotetisk. En konkret presedensvurdering vil bidra til likebehandling og ivareta hensynet til rimelighet. Dette vil øke forståelsen for verneforvaltningen.

Vurderingen av presedensvirkninger knytter seg for det første til sannsynligheten for at lignende tiltak vil fremmes i fremtiden

Vurdering

Torstein Øiom har søkt om et tiltak som er regulert av verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde § 3, pkt. 1.1. Søknaden gjelder metallsøk og graving av punktmessig karakter, 15 cm x 15 cm, 30 cm dypt. Antallet punkt der det skal graves er uvisst, og vil være avhengig av antallet treff i forbindelse med metallsøket. Vi legger derfor til grunn at graving ikke er tillatt. Saken må derfor behandles etter naturmangfoldloven § 48, som en søknad om dispensasjon fra verneforskriften.

Det kan bare vurderes å gis dispensasjon dersom tiltaket *«ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig...»*

Formålet med det omsøkte tiltaket er bl.a. å kunne avdekke, og å grave ut kulturminner. Siden kulturminner er en del av verneformålet, og knyttet til landskapets verneverdi, vurderes tiltaket å være i strid med verneformålet for Grimsdalen landskapsvernområde: *«...kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,»*. Spørsmålet om utgraving mener vi må avklares etter kulturminnelova, og at en dispensasjon for

utgraving eventuelt må følge av en søknad fra kulturminnemyndigheten eller en ansvarlig kulturhistorisk institusjon.

Dette underbygges av **Innlandet fylkeskommune sine retningslinjer** for metallsøking (<https://innlandetfylke.no/tjenester/kulturarv/metallsoking/retningslinjer-for-metallsoking/>), der det bl.a. står:

«6. Vi fraråder sterkt at du søker med detektor utenfor dyrket mark

Å ta opp gjenstander fra pløyselaget kan sikre dem for ettertiden. Gjenstander som ligger i pløyselaget ligger ikke på sin opprinnelige plass. De er i tillegg utsatt for stadig ytre påvirkning fra plog, harv og gjødsel. Dersom de blir liggende vil de knuses og forvitres, så det er bra at de blir funnet og levert inn, slik at de kan tas vare på.

Gjenstander som ligger i urørte områder utenfor dyrket mark, slik som skog, utmark og fjellområder, utsettes ikke for disse farene og vil kunne ligge intakt i lang tid framover på den plassen der de opprinnelig ble lagt. De trenger altså ikke å "reddes" på samme måte som funnene i pløyejorda – de har ligget i jorda i tusen år eller mer og tåler godt å ligge lenge enda.

Hvert år må kulturminnemyndighetene bruke store summer på å grave ut arkeologiske funn utenfor dyrket mark, slik som graver som er forstyrret av detektorister. Finnerne tror de "redder" arkeologiske gjenstander fra å gå tapt, men det de faktisk gjør er å grave seg ned i intakte funn og ødelegge disse helt eller delvis. I alvorlige tilfeller kan dette medføre politianmeldelse. De pengene som kulturminneforvaltningen må bruke på å rydde opp etter slike uheldige detektorfunn, må vi ta fra andre gode formål i kulturminnevernet.»

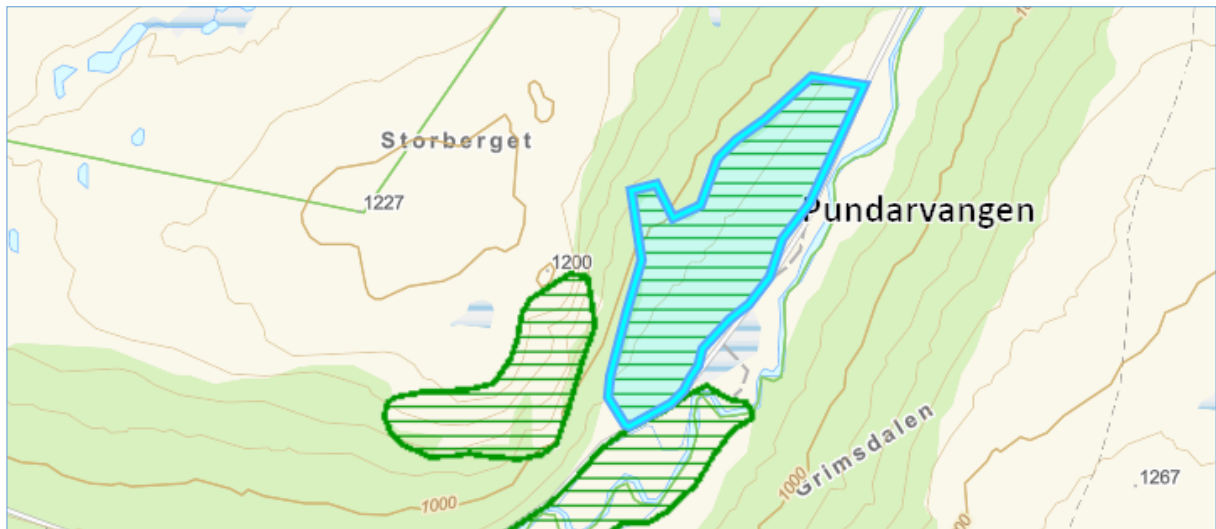
Vi vil også vise til følgende informasjon om kulturminner **på Norsk**

Metallsøkerforenings hjemmeside (<https://nmf.nu/kulturminner/>):

«Med løse fornminner menes de gjenstander som blir funnet i forbindelse med arkeologiske utgravninger, som mynter, smykker, våpen og husgeråd. Slike gjenstander som fremdeles befinner seg i jorden, vil kunne finnes ved bruk av metalledetektor. Det er viktig å gjøre oppmerksom på at alle fornminner er fredet i henhold til kulturminnelovens § 4. Likeledes er samiske faste fornminner og skipsfunn eldre enn 100 år automatisk fredet. Det er således forbudt å foreta inngrep i slike kulturminner.

Privatpersoner har ikke lov til å sette i gang gravearbeider, og eventuelle funn er statens eiendom. Overtredelse av loven kan medføre straff med inntil 6 måneders fengsel. Dette gjelder også for den som medvirker til overtredelsen.»

På Pundarvangen er det en **naturtypelokalitet**, klassifisert etter DN-håndbok 13, Storberget øst id. id. BN00042449, Kalkrike områder i fjellet, verdi «Viktig», se figur 2. (jf. naturmangfoldoven § 8)

Figur 2. Kartutsnitt, naturtypelokalitet, Storberget øst, id. BN00042449, Kalrike områder i fjell.

Verdivurdering for naturtypelokaliteten er:

«Bedre undersøkelser vil kanskje vise at også flere rødlistearter opptre her, bl.a. fant Johannes Lid i 1963 marinøkkel, fjellnøkleblom og bittersøte "under Storberget", og dette kan være på denne lokaliteten. **Ut fra føre-var prinsippet får lokaliteten derfor B-verdi.** Åpne, tørre grusrygger mellom Storberget og Bjørnsgardseter med bakkemyrer. Reinrosehei og forekomst av brudespore i beitet bakkemyr.»

I verdivurderingen for naturtypelokaliteten er det vist til «føre-var prinsippet, og det er rimelig å gjøre det samme i vurderingen av søknaden fra Øiom (naturmangfoldoven § 9).

Videre blir det vist til kunnskapsgrunnlaget for villrein, der det bl.a. foreligger

- NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og
- NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med regional plan for villreinen i Rondane og Sølknletten.
- NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området (§ 8).

Det omsøkte tiltaket vurderes ikke å ha nevneverdige konsekvenser for villreinens levområder.

Metallsøtermiljøet har et visst omfang, og vi legger derfor vekt på at en dispensasjon vil kunne ha presedensvirkning utover denne søknaden.

Konklusjon

Søknaden om dispensasjon for metallsøk og graving er i strid med verneformålet, og det foreligger ikke vilkår for å kunne gi dispensasjon fra verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde.

Avslaget begrunnes også ut fra naturnangfoldloven § 9 om «føre-var»-prinsippet av hensyn til naturtypelokaliteten Storberget øst, id. BN00042449, Kalrike områder i fjell.

Med hilsen

Trond Stensby
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi til:

Øystein Rønning Andersen		
Statens naturoppsyn Rondane		
Innlandet fylkeskommune	Pb. 4404	2325 HAMAR
Dovre fjellstyre		
Villreinnemnda for Rondane og	c/o Fylkesmannen i Oppland,	2604 LILLEHAMMER
Sølnkletten	boks 987	
Statsforvalteren i Innlandet	Postboks 987	2604 LILLEHAMMER
Eirin Berge		
Dovre kommune	Kongsvegen 4	2662 DOVRE